

Uuselintarvikeasetus ja sen huomioiminen omassa toiminnassa

Luonnon aarteet talteen ja
käyttöön -seminaari

29.1.2026

Tästä ei saa tehdä ruokaa – Ravintoloitsija jäi viranomaisen hampaisiin: "Hämmentynyt olo"

Gustav Wasa -ravintola joutui tekemään poikkeuksellisen päätöksen Vaasan kaupungin viranomaisten takia.

Riika Tauriainen

Lauantai 8.11.2025 klo 17:05

Viranomainen on kieltänyt järvisimpukan käytön Gustav Wasan ravintolassa, koska EU:n mukaan kyseessä ei ole virallinen raaka-aine. Ravintola kertoo asiasta sosiaalisessa mediassa.

Ravintolan mukaan tilanne on hyvin absurdi, sillä EU on rahoittanut järvisimpukan tutkimusta ja viljelyä.

– Kyse ei ole terveys- tai hygieniakysymyksestä, vaan yksittäisestä pykälästä, joka estää suomalaisen luonnon hyödyntämisen keittiössä, julkaisussa kerrotaan.

Ravintoloitsija **Kim Hellman** sanoo julkaisussa, että on yksittäisen ravintolan on mahdotonta lähteä virallistamaan kokonaisen raaka-aineen elintarvikestatusta.

Ennen elintarvikkeiden tuotekehityksen aloittamista:

- Tarkista raaka-aineiden uuselintarvikestatus:
 - Miten ja millä tavalla raaka-ainetta voi käyttää olipa kyseessä sienet, marjat tai luonnon kasvit. Myös muiden raaka-aineiden status on syytä tarkistaa.
 - Raaka-aine ei ole uuselintarvike, mutta sillä voi olla muita rajoitteita esim. Uhanalaisuus tai se voi sisältää voimakkaita vaikuttavia ainesosia.

Mihin uuselintarvikeasetusta tarvitaan?

- Markkinoille saatettavien elintarvikkeiden on oltava turvallisia (Yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002 14 artikla).
- Uuselintarvikeasetuksen tarkoituksena on varmistaa sisämarkkinoiden tehokas toiminta ja turvata samalla korkeatasoinen ihmisten terveyden ja kuluttajien etujen suojeleminen (Uuselintarvikeasetus (EU) 2015/2283 1 artikla).
- Jos elintarvikkeella ON pitkä ja **merkittävä käyttöhistoria** ihmisravintona, sen katsotaan olevan turvallinen käyttöhistoriansa perusteella. → Uuselintarvikeasetusta ei sovelleta
- Jos elintarvikkeella EI OLE **merkittävää käyttöhistoriaa** ihmisravintona, sen turvallisuudesta elintarvikkeena ei ole tietoa.
→ Uuselintarvikeasetusta sovelletaan

Mikä on uuselintarvike?

- Uuselintarvike on elintarvike, jota ei ole käytetty merkittävässä määrin ihmisravinnoksi EU:ssa **ennen 15. toukokuuta 1997.**
- Elintarvike (yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002 2 artikla) = mikä tahansa aine tai tuote, myös jalostettu, osittain jalostettu tai jalostamaton tuote, joka on tarkoitettu tai jonka voidaan kohtuudella olettaa tulevan ihmisten nautittavaksi.
- Elintarvikkeita eivät ole mm. rehut, lääkkeet, kosmeettiset valmisteet, huumeet, jäämät...
- Käytetty vain vähän tai ei lainkaan elintarvikkeena / ravinnoksi.
- Käyttöhistoriaa EU:n ulkopuolella ei huomioida.
- HUOM! Käyttö lääkkeenä, rohtona tai kosmetiikkana EI osoita käyttöä ihmisravintona.

Mitä on merkittävä käyttöhistoria?

- **Merkittävä käyttöhistoria = yleinen, laaja käyttö elintarvikkeena EU:n alueella ennen 15.5.1997.**
- EU:n alueella tarkoitetaan käyttöä EU:n jäsenvaltioissa riippumatta siitä, milloin ne ovat liittyneet unioniin.
- Huom! Myös käyttöhistoria UK:ssa, ja ETA-maissa (Norja, Islanti ja Liechtenstein) hyväksytään.

Komission ohje merkittävästä käyttöhistoriasta

Huomioitavia asioita:

- Tiedot elintarvikkeesta
- Dokumentaatio käyttöhistoriasta
- Alue, jolla elintarviketta on käytetty
- Käyttömäärä ja -tarkoitus
- Eri käyttömuodot ja valmistusmenetelmät
- Saatavuus ja jatkuvuus

Käyttöhistoriaa on jo selvitetty

- Ruokaviraston sivuilta löytyy linkkejä ja vuonna 2016 viimeksi päivitetty lista.

[perusmallipohja](#)

- Komission tietokanta Novel Food Catalogue

[Novel Food status Catalogue - Food Safety - European Commission](#)

- Arktiset aromit ry:n sivuilta löytyy päivitettyä tietoa.

[Arktiset Aromit ry](#)

Novel Food Catalogue

European Commission > Food, farming, fisheries > Food > Food Safety > Novel food > Novel food catalogue > Search

EU Novel food catalogue

Novel Food ▾

Product Name

Quick Search

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z ALL

EU Novel food catalogue (v.1.1)

Follow us: [Twitter](#)

[Report an error on this page](#)

This product was on the market as a food or food ingredient and consumed to a significant degree before 15 May 1997. Thus its access to the market is not subject to the Novel Food Regulation (EU) 2015/2283. However, other specific legislation may restrict the placing on the market of this product as a food or food ingredient in some Member States. Therefore, it is recommended to check with the national competent authorities.

According to information available to Member States competent authorities this product was used only as or in food supplements before 15 May 1997. Any other food uses of this product have to be authorised pursuant to the Novel Food Regulation.

There was a request whether this product requires authorisation under the Novel Food Regulation. According to the information available to Member States' competent authorities, this product was not used as a food or food ingredient before 15 May 1997. Therefore, before it may be placed on the market in the EU as a food or food ingredient a safety assessment under the Novel Food Regulation is required.

There was a request whether this product requires authorisation under the Novel Food Regulation. Further information is required.

KASVI(LAJI)		KASVINOSA	UUSELINTARVIKESTATUS	OSOITETTU PIENIMUOTOINEN ELINTARVIKEKÄYTTÖ	HUOMIOITAVAA
Poimulehti	<i>Alchemilla vulgaris</i>	(nuoret) lehdet, varret	ei uuselintarvike ravintolisissä	yrttitee	EFSA ² : Kasvi esiintyy joidenkin EU-maiden ei-sallittujen tai rajoitetun käytön listalla.
		muut maanpäälliset osat, juuret	ei uuselintarvike ravintolisissä		THIE ⁹ : Suositellaan maanpäällisten osien käytön rajoittamista.
Puna-apila	<i>Trifolium pratense</i>	maanpäälliset osat	ei uuselintarvike ravintolisissä	yrttitee, mauste, annoskoriste	
Puolukka	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	marjat/hedelmät	ei uuselintarvike ravintolisissä		NF¹, Luonnonyrttiopas⁸: Puolukan lehdet sisältävät noin 5 % arbutiinia ja sen johdannaisia, jotka muuttuvat elimistössä hydrokinoniksi, joka on terveydelle haitallinen. NF¹, BE¹⁰: Puolukan lehtiä ei suositella jatkuvaan käyttöön eikä raskaana oleville tai imettäville naisille. EFSA²: Kasvin lehdet esiintyvät joidenkin EU-maiden ei-sallittujen tai rajoitetun käytön listalla. Myrkytystietokeskus³: Lehdet myrkyllisiä, mutta pienen määrän syöminen aiheuttaa harvoin oireita.
		lehdet	ei uuselintarvike ravintolisissä	yrttitee	
		kukat, nuoret versot	ei uuselintarvike ravintolisissä		
Pyöreälehtikihokki	<i>Drosera rotundifolia</i>	maanpäälliset osat	ei uuselintarvike ravintolisissä		EFSA ² : Kasvin maanpäälliset osat sisältävät yhdisteitä, jotka ovat elintarvikekäytössä mahdollisesti haitallisia ihmisten terveydelle (mm. naftokinonijohdannaisia).
Ruiskaunokki	<i>Centaurea cyanus</i>	kukat	ei uuselintarvike		
Siankärsämö	<i>Achillea millefolium</i>	maanpäälliset osat	ei uuselintarvike ravintolisissä	yrttitee, mauste	NF ¹ , Luonnonyrttiopas ⁸ : Siankärsämö sisältää mm. n. 0,5 % haihtuvia öljyjä, parkkiaineita ja glykosideja, jotka ovat terveydelle haitallisia.

KEHÄKUKKA

Calendula officinalis

- terälehdet

E

KETOHANHIKKI

Potentilla anserina

- maanpäälliset osat

R

Y

- kaikki muut kasvinosat

R

KETO-ORVOKKI

Viola tricolor

- maanpäälliset osat

R

Y

A

KISSANKÄPÄLÄ

Antennaria dioica

- kukat

E

KOIRANRUUSU

Rosa canina

- marjat

E

- kukat

R

Y

M

A

- (nuoret) versot, lehtisilmut

R

KOIVUT (raudus- ja hieskoivu)

Betula pendula, Betula pubescens

- mahla

E

- (nuoret) lehdet, silmut

R

Y

M

A

- kuori, kukat, siemenet, hartsit

R

Arktiset Aromit ry

Taulukkoon ei ole merkitty **aromikäyttöä**, sillä siitä ei ole tehty selvitystä luonnonkasvien osalta. Aromikäyttöön voidaan käyttää elintarvikekäyttöön hyväksytyjen kasvien lisäksi myös muista kasveja, joita on käytetty merkittävässä määrin aromien raaka-aineena. Tässä lyhyesti tämänhetkinen tieto aromikäytöstä luonnonkasveilla:

Maitohorsman (*Epilobium angustifolium*) **kukkaa** voi käyttää aromina elintarvikkeissa, kuten juomissa.

Mesiangervon (*Filipendula ulmaria*) **lehtiä ja kukintoja saa käyttää vain ravintolisissä ja yrttiteenä**. Jos mesiangervon kukinnoista valmistetaan uute, jota käytetään elintarvikkeen maustamiseen, on kyse aromista. Mesiangervon kukkauutteelle on osoitettu merkittävää käyttöhistoriaa ainoastaan alkoholijuomia korvaavissa alkoholittomissa juomissa. Tämän vuoksi **mesiangervon kukkauutetta voi vain käyttää alkoholijuomien tavoin käytettävissä juomissa**, kuten kuohujuomissa. Sama tulkinta koskee **lännenmaarianheinää** (*Anthoxanthum nitens subsp. balticum*) ja **metsämaarianheinää** (*Anthoxanthum australe*).

- Uuselintarvikestatus muodostetaan aina yhteistyössä EU:n uuselintarvikeasiantuntijoiden kanssa sen hetkisen tiedon ja käytettävissä olevan materiaalin pohjalta. Näitä yhteisötason tulkintoja on kirjattu Euroopan komission ylläpitämään [julkiseen uuselintarvikeluetteloon](#) (englanniksi Novel Food Catalogue).
- Komission uuselintarvikeluettelo ei ole täydellinen. Elintarvikkeen uuselintarvikestatusta selvittäessä on käytettävissä lisäksi muun muassa alla olevat julkiset tietolähteet:
- [Unionin luettelo hyväksytyistä uuselintarvikkeista](#)
- [Nettox-kasviluettelo](#) on erään EU-projektin yhteydessä syntynyt lista syötävistä kasveista. EU on hyväksynyt kasviluettelon listaksi kasveista, joiden pääsääntöisesti voidaan katsoa olevan ei-uuselintarvikkeita (pdf).
- [Ruokaviraston lista](#) suomalaisten luonnonvaraisten kasvien elintarvikekäytöstä (pdf).
- [Kauppasienet](#). Luettelosta löytyviä kauppasieniä ei lähtökohtaisesti pidetä uuselintarvikkeina.
- [BELFRIT-lista](#) (englanniksi). Lista on yhdistetty Belgian, Ranskan ja Italian listat ravintolisissä sallituista kasveista (pdf).
- [Belgian listat](#) käyttöehtoineen (hollanniksi ja ranskaksi)(pdf)
 - elintarvikkeissa kielletyistä kasveista (taulukko 1),
 - elintarvikkeissa sallituista sienistä (taulukko 2) ja
 - ravintolisissä sallituista kasveista ja kasvinosista (taulukko 3).
- [Italian lista](#) muista aineista, jotka on sallittu ravintolisissä (italiaksi)(pdf). Lista on yleisesti hyväksytty jäsenmaiden kesken.
- [Saksan listat](#) kasveista ja kasvinosista (saksaksi). Sivulta löytyvissä luetteloissa (Stofflisten des Bundes und der Bundesländer) on kasvejaja kasvinosia sekä sieniä ja mm. niiden tiedossa oleva käyttöhistoria elintarvikkeena. Myös kasvin/sienen mahdollinen lääkkeellinen käyttö mainitaan. Luetteloita (xls) on kolme:
 - Kasvit ja kasvinosat A-K (Pflanzenliste Einträge A-K, 2. Auflage)
 - Kasvit ja kasvinosat L-Z (Pflanzenliste Einträge L-Z, 2. Auflage)
 - Sienet (Pilzliste, 1. Auflage)
- [Itävallan lista kasveista, joilla on teekäyttöhistoriaa](#) (saksaksi, Kapitel B 31)

- Vaikka jollakin tuotteella on ollut käyttöhistoriaa elintarvikkeena jossain EU:n jäsenmaassa, on elintarvikealan toimijan syytä ottaa huomioon mahdolliset kansalliset käyttöä rajoittavat säädökset. Esimerkiksi jossain jäsenmaassa tuotetta voidaan pitää lääkkeenä.
- Hyödyllistä tietoa etenkin eri kasvien turvallisuudesta voi löytyä muun muassa seuraavista lähteistä:
- [Lääkeluettelon rohdokset](#) (liite 2). Lääkeluettelon rohdoksia voi käyttää myös elintarvikkeissa, mutta niiden lääkestatus kannattaa varmistaa Fimealta.
- [EFSA:n Compendium](#) (EFSA Compendium of botanicals reported to contain naturally occurring substances of possible concern for human health when used in food and food supplements) (englanniksi). Kooste kasveista, joissa on havaittu olevan luontaisia esimerkiksi myrkyllisiä, riippuvuutta aiheuttavia, psykotrooppisia tai muita ihmisen terveydelle haitallisia aineita.
- [Myrkytystietokeskuksen kasviluettelo](#).

Oiva –arviointiohje päivitetty 2.1.2026

Lähde: Oiva-arviointiohjeet rekisteröidylle elintarviketoiminnalle

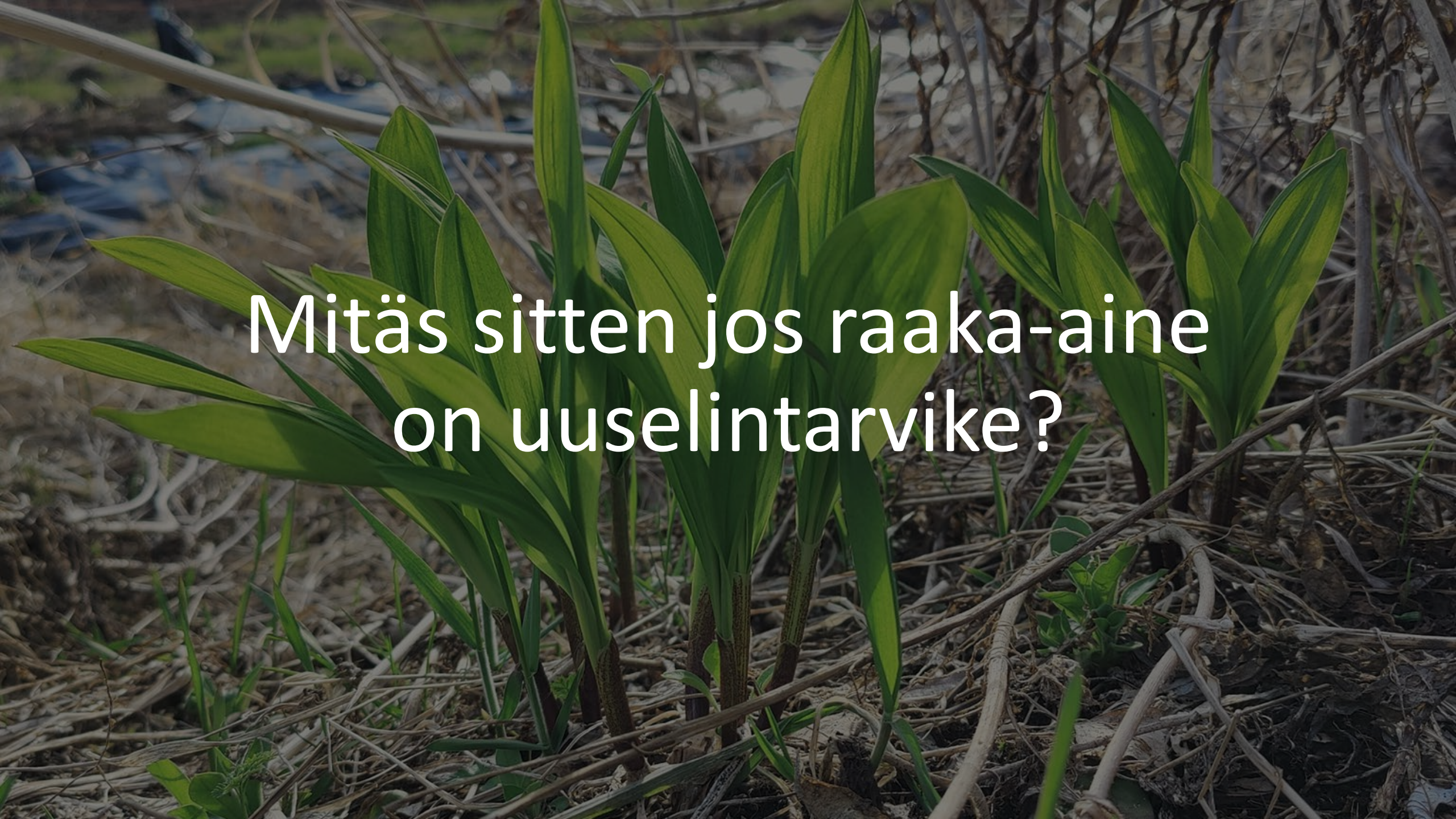
10.1	Erilaan pito ja ristikonvarmistus	2164/04.02.00.01/2021/7	1.7.2021
11	<u>Elintarvikkeiden koostumus</u>		
11.1	Lisäaineet, aromit ja entsyymit	2165/04.02.00.01/2021/3	2.1.2025
11.2	Ravitsemuksellinen täydentäminen	2166/04.02.00.01/2021/5	2.1.2024
11.3	Muuntogeeniset ainesosat	2167/04.02.00.01/2021/4	1.7.2021
11.4	Uuselintarvikkeet ja uudet prosessit	2168/04.02.00.01/2021/4	2.1.2024
12	<u>Elintarvikekohtaiset erityisvaatimukset</u>		
12.1	Ravintolisät	2169/04.02.00.01/2021/8	2.1.2026
12.2	Erityisille ryhmille tarkoitettut elintarvikkeet	2170/04.02.00.01/2021/9	2.1.2025
12.3	Nimisuojatut elintarvikkeet	2171/04.02.00.01/2021/8	2.1.2026

Uuselintarvikkeet viranomaisvalvonnassa

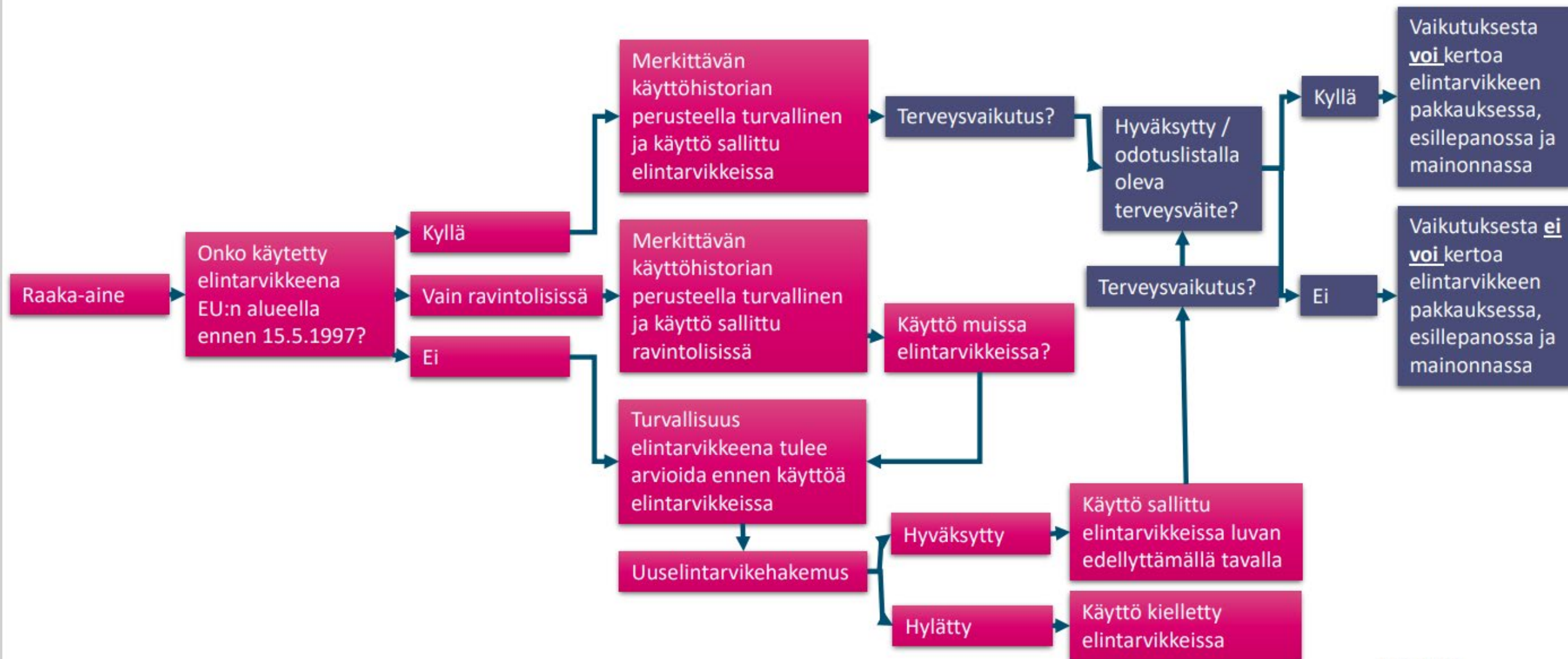
- Oiva-arviointiohje 11.4. Uuselintarvikkeet ja uudet prosessit
- Tarkastettavia asioita:
 - **Toimija on tietoinen** käyttämisensä elintarvikkeiden, elintarvikkeiden ainesosien ja prosessien **uuselintarvikestatuksesta** eli onko elintarvikkeella ollut merkittävää elintarvikekäyttöhistoriaa EU:n alueella ennen vuotta 1997 tai aiheuttaako uusi prosessi merkittäviä muutoksia lopputuotteen rakenteeseen tai koostumukseen.
 - Käytössä ei ole **hyväksymättömiksi uuselintarvikkeiksi** katsottuja elintarvikkeita, niiden ainesosia ja/tai prosesseja eli käytössä olevat uuselintarvikkeet ja/tai uudet prosessit on hyväksytty EU:ssa tai niistä on tarpeen mukaan tehty ilmoitus komissiolle.

Vuosi	Uuselintarvikkeisiin liittyvien takaisinvetojen määrä
2011	3
2012	3
2013	4
2014	7
2015	5
2016	4
2017	6
2018	3
2019	5
2020	15
2021	17

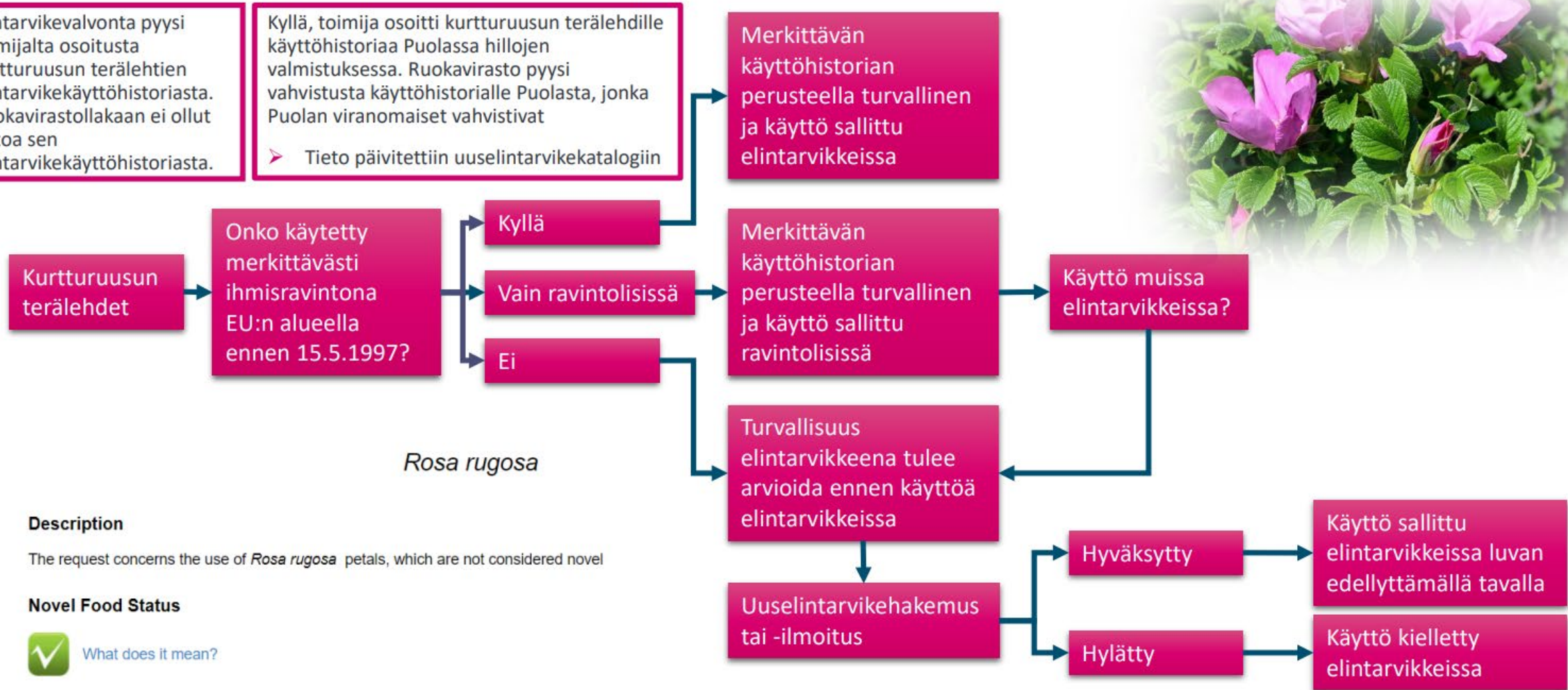
Mitäs sitten jos raaka-aine
on uuselintarvike?

Esimerkki

Tapausesimerkki: kurturuusun terälehdet

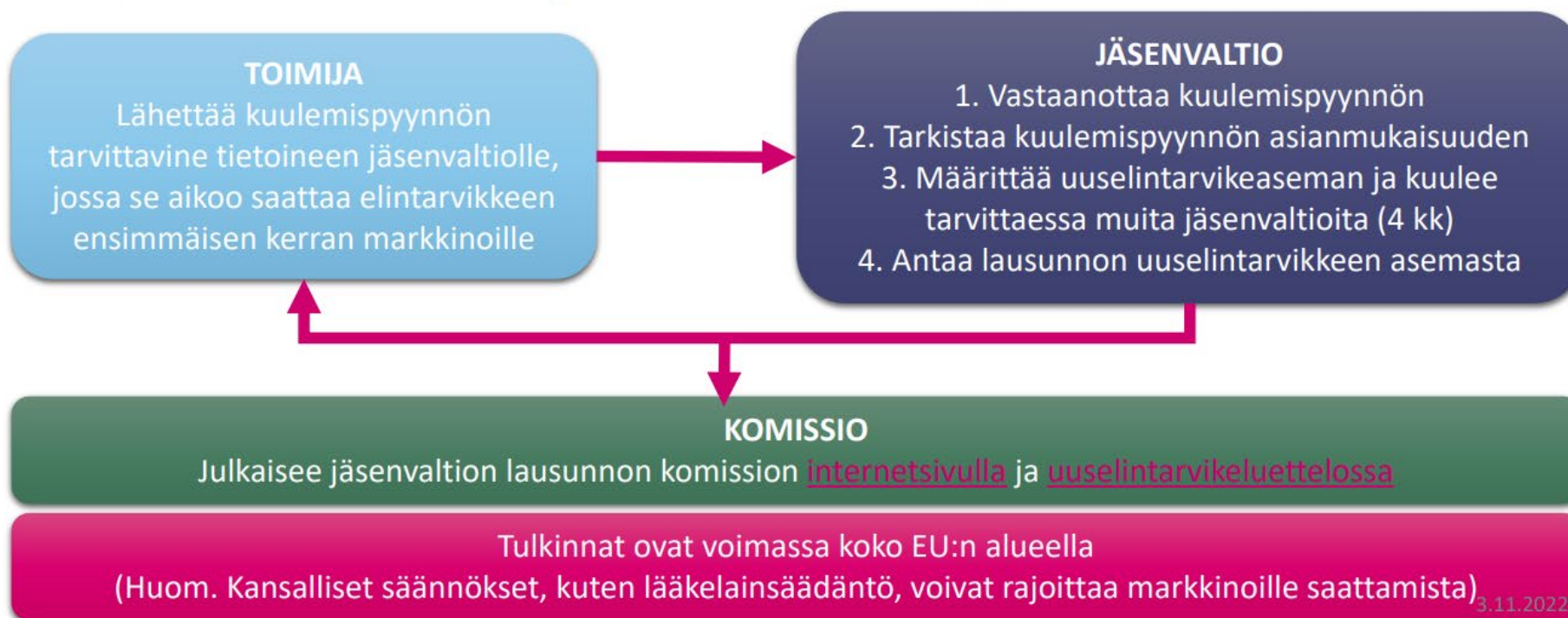

Kuulemismenettely uuselintarvikeaseman määrittämiseksi

(uuselintarvikeasetus (EU) 2015/2283 4 art, (EU) 2018/456)

- **Kuulemismenettelyä** käytetään silloin, jos elintarvikealan toimija on selvityksistään huolimatta epävarma siitä, onko kyseessä uuselintarvike vai ei

3.11.2022

Uuselintarvikelupa - hakemusmenettely (1/2)

(uuselintarvikeasetus (EU) 2015/2283 10 artikla)

- Hakemus toimitetaan sähköisessä järjestelmässä komissiolle, joka
 - Asettaa hakemuksen viipymättä jäsenvaltioiden saataville.
 - Toteaa, onko hakemus asianmukainen vai ei*.
 - Julkistaa asianmukaiseksi todetun hakemuksen tiivistelmän internetsivuillaan (https://food.ec.europa.eu/safety/novel-food/authorisations/summary-applications-and-notifications_en).
- Komissio pyytää tarvittaessa viipymättä Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaiselta (EFSA) lausuntoa uuselintarvikkeen vaikutuksesta ihmisten terveyteen.
 - EFSA:n annettava lausuntonsa 9 kk kuluessa asianmukaisen hakemuksen vastaanottamisesta.
- Komissio laatii 7 kk kuluessa EFSA:n lausunnon julkaisemisesta ehdotuksen täytäntöönpanosäädökseksi, jolla hyväksytään/hylätään uuselintarvikkeen unionin markkinoille saattaminen*.

* Jäsenmaat ovat mukana valmistelussa

Kiitos!

